

I-oji Lietuvos sovietizacija (1940-1941 m.)

Parengė: Gabrielė Stankūnaitė, IV^a



I. SSRS veiksmai prieš okupuojant Lietuvą



Okupacijos priešistorė

- ★ 1939 08 23 SSRS su Vokietija pasirašė Nepuolimo sutartį ir slaptuosius papildomus protokolus.
- ★ Į SSRS įtakos sferą Lietuva pateko po SSRS ir Vokietijos Sienu ir draugystės sutarties, pasirašytos 1939 09 28.
- ★ 1939 10 10 pasirašyta Lietuvos ir SSRS Savitarpio pagalbos sutartis, pagal kurią Vilnių ir Vilniaus kraštą SSRS perdavė Lietuvai ir į Lietuvos teritoriją įvedė savo įgulas.

Nepasirašius sutarties Stalinas grasino prijungti Lietuvą prie Baltarusijos.



SSRS ultimatumas Lietuvai

1940 06 14

Įteikti u



kybės:

SSRS **kaltinimai**, pateikti ultimatumė

SSRS **reikalavimai**, pateikti ultimatumė

- ★ Esą Lietuvos vyriausybė organizuojanti **SSRS karių grobimą**;
- ★ Lietuva sudariusi karinę **antisovietinę sutartį** su Latvija ir Estija;
- ★ Lietuva rengianti **sovietinių įgulių užpuolimą**.

- ★ **Teisti** LR vidaus reikalų **ministrą** ir saugumo departamento **direktorių**;
- ★ Sudaryti **naują** Lietuvos **vyriausybę**;
- ★ Įsileisti į Lietuvą **papildomų** SSRS karinių **dalinių**.

LR Vyriausybės veiksmai gavus ultimatumą

- ✧ 1940 birželio 15 d. (1 val. nakties) Prezidentūroje prasidėjo paskutinis LR Vyriausybės posėdis.
- ✧ Prezidentas A. Smetona siūlė priešintis agresoriams ginklu ir trauktis Vyriausybei kartu su kariuomene į Vokietiją.
- ✧ Tačiau dauguma Vyriausybės narių pasisakė už sovietų reikalavimų priėmimą (esą kariuomenė neparuošta kovai).
- ✧ Ultimatumas priimtas, Smetona perdavė įgaliojimus Merkiui ir su šeima pasitraukė į Vokietiją.



1940 birželio 15 d. sovietai okupavo
Lietuvą.



II. Okupācijas pradžia



LR valdžios reorganizavimas

- ★ 1940 birželio 17 d. laikinai einantis prezidento pareigas Merkys ministru pirmininku paskyrė žurnalistą Justą Paleckį ir patvirtino sovietų padiktuotą vyriausybę.
- ★ Vėliau Merkys atsistatydino iš prezidento pareigų ir jas perėmė Paleckis. Premjeru tapo V.Krėvė-Mickevičius.
- ★ LR formaliai dar egzistavo, bet buvo SSRS okupuota.
- ★ Valdžioje buvo Maskvos statytinis Dekanozovas.
- ★ Šią vyriausybę pavadindama Liaudies vyriausybe, Maskva siekė LR užgrobimą pridengti liaudies vardu.




LR valdžios reorganizavimas

1940 m. liepos 14-15 d. įvyko rinkimai į vad. Liaudies seimą. Rinkimuose dalyvavo tik LKP, kitos partijos buvo uždraustos. Rinkimai buvo falsifikuoti.



LR valdžios reorganizavimas: Liaudies seimas

Veiklos laikotarpis	Dalyviai	Vadovas	Nutarimai
1940 07 21 - 1940 08 25	79 atstovai, iš jų 58 – LKP nariai	J. Paleckis 	<ul style="list-style-type: none">★ Lietuva paskelbta sovietine socialistine respublika.★ Paprašyta Lietuvą priimti į Sovietų Sąjungos sudėtį.★ Vykdyta žemės, įmonių nacionalizacija. <p>1940 rugpjūčio 3 d. SSRS “priėmė” LSSR į savo sudėtį.</p>

III. SSRS vykdyta politika okupuotoje Lietuvoje



Pertvarka, vidaus politika

- ★ Paskelbta žemės nacionalizacija ir reforma (nustatyta didžiausia žemės norma – 30 ha);
- ★ Nacionalizuoti bankai, stambios pramonės ir prekybos įmonės;
- ★ Finansų sistemos reforma (litai → rubliai);
- ★ ~~LR kariuomenė;~~
- ★ Uždrausta politinių partijų ir organizacijų veikla, išskyrus komunistinių;
- ★ Pertvarkyta teisėsaugos sistema (policija → milicija; ~~LR teismų sistema;~~ įvesti sovietiniai įstatymai);
- ★ Represijos, teroras, smurtas, trėmimai;



Pertvarka, vidaus politika

- ★ Sustabdytas nekomunistinių laikraščių leidimas;
- ★ Iš bibliotekų šalinamos sovietų režimui “pavojingos” knygos;
- ★ Uždrausta dėstyti tikybą;
- ★ Privalomas rusų kalbos dėstymas;
- ★ Pakeisti gatvių ir aikščių pavadinimai.



IV. Priešinimasis sovietizacijai



Lietuvių priešinimasis sovietų okupacijai

Laikotarpis	Pagr. pasipriešinimo organizacija	Pasipriešinimo būdai
1940 birželis – 1941 birželis	LAF 'as (Lietuvių aktyvistų frontas)	<ul style="list-style-type: none">✧ Pasyvus (okupantų rengiamų akcijų boikotas, pvz., Liaudies seimo rinkimų boikotas);✧ Aktyvus (kūrėsi pagrindinės grupės ir organizacijos, veikė antikomunistiniai būreliai, 1940 11 17 Berlyne buvo įkurtas LAF'as).

Ačiū už dėmesį!



Šaltiniai:

- ✧ <http://static.guim.co.uk/sys-images/Observer/Pix/pictures/2009/9/4/1252077769634/Hitler-in-Paris-001.jpg>
- ✧ Rimutė Morozovienė “Istorijos ir politologijos lentelės”;
- ✧ Nijolė Letukienė, Jonas Gineika “Istorija.Politologija”.

